

Reis door de tijd

Cultuureducatie inbedden in je thema

Michelle Schilder werkt nu voor het tweede jaar op De Archipel. Vanwege haar grote affiniteit en enthousiasme voor culturele vorming is ze gebombardeerd tot cultuurcoördinator. Vanuit de bijbehorende opleiding krijgt ze de vrijheid om een plan te maken om samen met het team een visie te ontwikkelen op culturele vorming en het aanbod meer op elkaar af te stemmen.

Tot nu toe gebeurde er al heel veel culturele activiteiten op school, maar het team is zoekend om dit goed in te bedden binnen de thema's. Het aanbod in Amsterdam is enorm en het is lastig om hier keuzes in te maken. Per jaar worden er vouchergelden beschikbaar gesteld door de gemeente en de school is vrij om de besteding hiervan in te richten. Het team vindt dat hun aanbod nog niet divers genoeg is. Er zijn veel uitstapjes naar de bekende musea, maar dans en drama krijgen minder aandacht.

Het schoolbrede thema 'Reis door de tijd' dat voor de deur staat is een mooie mogelijkheid om eens uit te proberen om meer verbinding te leggen met het thema en samen (met culturele aanbieders) op een andere manier meer inhoud te geven aan cultuureducatie. De leerkrachten kiezen elk een tijdvak waarbinnen ze hun eigen thema gaan ontwerpen. Dit zorgt voor een heel rijk scala aan thema's, variërend van de prehistorie, jagers en boeren tot de Middeleeuwen, De Romeinse tijd en de nieuwe geschiedenis. Dit geeft Michelle de kans om vooraf al na te denken over aanbod passend binnen de verschillende disciplines, zoals theater, muziek, dans, etc. Dit stemt ze telkens

af met de desbetreffende groepen en ze houdt ondertussen overzicht over het totale aanbod en natuurlijk het budget.

SAMENWERKEN MET EXPERTS

Als startactiviteiten nodigt ze voor een aantal groepen aansluitend bij het thema een boerin, een ridder en een Romein uit vanuit het Archeon. De kinderen zijn erg onder de indruk en hebben veel vragen. Doordat deze mensen ook veel objecten meebrengen en helemaal in stijl gekleed zijn levert dit mooie gesprekken op en een volle vragenwand. Daarnaast benadert Michelle dramadocent Diane Carp en beeldend docent Judith Zwaan. Zij gaan met alle klassen op een beeldende/presenterende manier aan het werk binnen het thema. Om dit goed voor te bereiden plannen we enkele middagen waarop de leerkrachten in gesprek kunnen met Diane en Judith over de beginsituatie van de groep om zo tot een concreet plan te komen. Dit is natuurlijk ook nog even zoeken omdat de leerkrachten nog niet precies weten welke kant het thema op zal gaan. We spreken af om hierover goed contact te houden en gelukkig zijn Diane en Judith flexibel en bereid om mee te denken. Na de startactiviteiten hebben de leerkrachten

goed in beeld welke vragen de kinderen hebben binnen het thema en hoe de activiteiten van Judith en Diane hierop verrijkend kunnen zijn, bijvoorbeeld hoe het leven in het kasteel eruit ziet. De kinderen kunnen dit meteen toepassen tijdens het rollenspel in de klas. Een mooie bijkomstigheid is dat Diane native speaker Engels is en dit weer mooi past in het profiel van De Archipel waarin alle groepen Engels krijgen.

Tijdens deze samenwerking ontstaan prachtige activiteiten. De kleutergroepen maken een film van een schimmenspel met prehistorische dieren. De verschillende dieren worden eerst besproken en daarna tekenen de kleuters de dieren met houtskool. Dit geeft een prachtig effect! Vervolgens gaan de kleuters naar de speelzaal om schaduwbeelden te maken. Eerst onderzoeken ze de effecten van schaduw. Wat gebeurt er wanneer je dichtbij staat of juist veraf? De kinderen testen de bewegingen en het lopen met attributen van karton en textiel. Dit mogen ze eerst testen voor het doek. Zo kunnen de kinderen elkaar nog zien en veilig uitproberen wat het effect is van de schaduwbeelden. Daarna worden ze zelf dieren uit de ijstijd of een echte dinosau- ➔

rus en wordt er muziek toegevoegd. De filmpjes zijn prachtig geworden!

HET WERK IN DE GROEPEN

De groepen 3 maken samen met Diane en Judith een film met stokpoppetjes over het leven in het kasteel. De kinderen leren verschillende technieken tijdens het maken van de achtergrond. De leerkracht ondersteunt vooraf en tijdens de activiteit met het maken van een echt script. Dit vraagt om een goede afstemming en samenwerking. Diane en Judith bezoeken elke groep twee keer en maken daarbij een verbinding met het thema. Zo kijken ze in groep 3 samen terug op het bezoek aan het Muider slot, bekijken afbeeldingen van de buitenkant van een kasteelmuur en onderzoeken samen de verschillende kamers in een kasteel. Daarna gaan ze aan de slag met sponzen en steen om een muur 'te metselen' op karton. Vervolgens bekijken ze samen een filmpje over het leven op een kasteel. Wie wonen er allemaal in een kasteel en wat doen ze? Vervolgens tekenen de kinderen de personages die een rol gaan spelen in het verhaal en worden de scènes bedacht. In de middag worden de filmpjes per groepje opgenomen.

Groep 4 werkt vanuit de tijd van de jagers en de boeren. De kinderen maken mooie tekeningen van houtskool voor de achtergrond en maken daarna de

personages voor de filmpjes. Hier wordt vooral veel input gegeven op de attributen die gebruikt werden door de jagers en boeren.

Groep 5 heeft het thema 'de Romeinen'. Diane en Judith focussen zich op de Romeinen in Nederland. Wie woonden er toen eigenlijk in Nederland en hoe verschilden de culturen van elkaar? Na de input vanuit een filmpje en een gesprek stappen de kinderen in de rol van de Friezen en de Romeinen en oefenen met de ruilhandel die in die tijd heeft plaatsgevonden. Wat doe je wanneer je iemand ontmoet die nog nooit geld heeft gezien? Na dit oefenen maken de kinderen een eigen scenario en stokpoppetjes voor een film.

Groep 6 werkt net als de groepen 3 over de Middeleeuwen. Zij maken een film over ziekte en genezers in een Middeleeuwse stad. Wat is nu precies een kwakzalver en hoe was het gesteld met de hygiëne?

Groep 7 gaat aan de slag met de expeditie van Willem Barentsz in 1569 naar Nova Zembla. Ze schrijven scenario's, maken mooie achtergrondtekeningen en personages. De film wordt gemaakt met een mini-camera.

Groep 8 gaat aan de slag met een ooggetuigenverslag van de hongervinter. Er worden filmpjes gekeken en gesprekken gevoerd over de situatie van veel gezinnen in Amsterdam, de gaarkeuken,

hongertochten, kinderuitzendingen en de voedselhulp. De kinderen stappen in de rol van mensen die de hongervinter hebben meegemaakt of in de rol van oorlogsverslaggever. Ze schrijven scenario's en zoeken historische afbeeldingen op internet om als achtergrond te gebruiken voor hun film.

De samenwerking met Diane en Judith levert enorm rijke activiteiten op, die je onmogelijk als leerkracht alleen voor elkaar krijgt. Zowel het team als de kinderen zijn erg enthousiast. Tijdens de evaluatie komt naar voren dat een goede afstemming en gezamenlijke voorbereiding een voorwaarde zijn om dit tot een succes te maken.

Daarnaast heeft de directie tijd en ruimte vrijgemaakt voor een collega met een kunstzinnige achtergrond om tijdens het schoolbrede thema beeldende vorming te geven aan alle groepen. Hilje werkt al op De Archipel en is bekend met de ontwikkelingsgerichte manier van werken. Doordat ze op school aanwezig is heeft ze korte lijntjes met de leerkrachten en kan snel inhaken op de activiteiten in de klas. Zo maakt ze met de kinderen van groep 3 prachtige reusachtige kastelen van karton, waarbij veel aandacht is voor stevig bouwen en het maken van verschillende vormen. In groep 5 gaan ze aan de slag met echte klei om Romeinse potten te maken. Dit is ook een mooie

Fotografie: Diane Carp

aanvulling op het aanbod van de groep en zorgt voor een verrijking. Zelfs tijdens de gymlessen wordt ruimte gemaakt voor cultuur. Michelle legt contact met Daniël Sandu. Hij is een Roemeense danser die graag wil meedenken en met de kinderen een reis door de tijd maakt door middel van verschillende dansen.

De samenhang tussen culturele activiteiten en de aansluiting tijdens dit thema is zeker geslaagd! De kinderen doen vanuit veel meer invalshoeken ervaringen op, waardoor een prachtig fundament wordt gelegd voor de culturele vorming van de kinderen. Ze ontdekken hun eigen talenten en cultuur wordt zo meer toegankelijk voor elk kind. Michelle gaat zich het komende schooljaar verder verdiepen in het samen opbouwen van een visie op cultuur, passend bij Ontwikkelingsgerichte Onderwijs. Dit zal zeker nog wat tijd en energie vragen, maar zo'n succesvol experiment smaakt naar meer!

i Ester van Oers en Michelle Schilder zijn werkzaam op basisschool de Archipel in Amsterdam. Ester is intern begeleider en OGO specialist. Michelle is leerkracht in groep 1-2 en cultuurspecialist. Met dank aan Diane Carp en Judith Zwaan.

Fotografie: Diane Carp